

Гаврачинський Марко Михайлович

*Начальник відділу правового забезпечення, розгляду заяв та звернень громадян
Золочівської районної ради Львівської області*

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНІСТЮ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНИХ УМОВАХ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Розвиток місцевого самоврядування необхідно розглядати під призмою того, що таке сутність самодостатньої громади. Розвиненість та самодостатність кожної територіальної громади залежить від наявності в неї майна, тобто об'єктів, які перебувають у її власності та рівнем наповнення бюджету громади. Якщо цих двох складових немає, або вони є недостатніми для здійснення необхідних видатків в інтересах мешканців, то така громада є неефективною та не спроможною задовольняти потреби своїх жителів необхідними послугами. Тому необхідно враховувати дані показники при розробці і затвердженні відповідної стратегії розвитку територіальних громад в частині надання послуг.

Верховна Рада України, прийнявши зміни до Прикінцевих та Перехідних положень Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», зобов'язала районні ради до 01 липня 2021 року передати майно із спільної власності відповідних районів до комунальної власності територіальних громад, яке знаходиться на даній території відповідно до розмежувань видатків, встановлених Бюджетним кодексом України.

З метою реалізації цієї норми закону було прийнято рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.04.2021 р. «Про заходи державної регіональної політики на підтримку децентралізації влади», яке введено в дію Указом Президента України від 29.04.2021 р. № 180/2021 [1]. Даним указом було надано декільком органам виконавчої влади провести відповідні заходи щодо покращення рівня життя громадян, розвитку держави а саме:

1. з 01 липня 2021 в роботі всіх центральних органів влади використовувати кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць територій територіальних громад;

2. з урахуванням сучасних потреб реформування місцевого самоврядування з 01 січня 2022 року має бути створений моніторинг статистичних та адміністративних показників територіальних громад;

3. внести зміни до чинного законодавства щодо порядку зарахування до місцевих бюджетів частини податку на доходи фізичних осіб з метою збільшення дохідної частини місцевих бюджетів;

4. має завершитись передача, згідно чинного законодавства всіх земельних ділянок ліквідованих сільських, селищних рад новоствореним територіальним громадам;

5. забезпечити створення відповідного обліку всіх земельних ділянок, які є у власності територіальних громад, провести нормативно грошову оцінку даних земель для подальшого їх занесення до загальної бази Державного земельного кадастру;

6. має бути забезпечене провадження комплексної системи моніторингу користування землею і іншими природними ресурсами шляхом дистанційного зондування землі;

7. має бути розроблена і впроваджена методика оцінки рівня спроможності територіальної громади, яка буде опиратися на основні показники фінансової спроможності, нормативно-правові акти щодо додержання єдиного підходу до системи горизонтального вирівнювання податкової спроможності місцевості, і щодо інформаційної взаємодії з фінансовими органами територіальних громад;

8. обов'язково має бути здійснений аудит всіх фінансових ресурсів територіальної громади та про результати проведеного аудиту провести інформування населення;

9. поряд із проведенням інвентаризації землі має бути проведена також інвентаризація всіх водних об'єктів, об'єктів державної і комунальної власності, які знаходяться на території відповідних громад.

Власне, підкріплення законодавчими актами питань пов'язаних із проведенням інвентаризації всіх ресурсів і об'єктів, які знаходять на території нових громад відбулося не просто так. Основною причиною цього стало те, що при передачі всіх об'єктів і майна у комунальну власність територіальних громад з'ясувалось, що переважно більша частина цього всього майна немає відповідної технічної документації, а саме: свідоцтв про право власності на об'єкт, майно чи землю, кадастрових витягів. Саме відсутність технічної документації не дає кожній територіальній громаді на власний розсуд використовувати чи розпоряджатися об'єктами комунальної власності.

Тобто, всі ці об'єкти не можуть бути здані в оренду чи відчужені з метою отримання прибутку, який в подальшому б використовувався на задоволення потреб цілої територіальної громади. А тому, це є найактуальнішою проблемою, яку необхідно вирішити в найкоротші терміни для забезпечення ефективної роботи територіальних громад. Саме на вирішення і прискорення розв'язання даної проблеми законодавець прийняв вищезазначені нормативні документи.

Процес проведення інвентаризації комунального і державного майна триває. Так, наприклад, станом на 01.12.2021 р. у Львівській області проведено інвентаризацію 13039 об'єктів державної власності, а також 9253 комунальної власності, не враховуючи земельні ділянки [2]. Результати проведеної інвентаризації розглядаються на засіданнях регіональних комісій з інвентаризації.

Другим проблематичним питанням сьогодення у сфері управління власністю є те, що територіальні громади не мають можливості самостійно розпоряджатися земельними ділянками, які знаходяться за межами територіальної громади, проте входять до їх складу. А тому для врегулювання

даної прогалин в законодавстві необхідно внести відповідні зміни в чинне законодавство, або прийняти новий нормативний документ, який би врегулював дане питання.

Таким чином, територіальним громадам має бути передана максимальна кількість владних повноважень, ресурсів, які вони здатні вирішити. При розвитку громади необхідно враховувати як економічні особливості кожної громади, так і історичні, культурні, екологічні. І виходячи з цього розробляти план заходів щодо розвитку громади.

Доцільно ввести таке поняття як «громадівська власність», яка б включала у себе майно життєзабезпечення громади, яке б не можна продавати, відчужувати чи приватизовувати.

Можна зробити висновок, що поки не відбудеться впровадження на загальнодержавному рівні певної структури втілення управління комунальною власністю практичне її застосування, так залишатиметься проблемним, як і будь які інші новації в цій сфері. Однак, якщо все вищезазначене буде реалізованим, то частковою проблемою є відсутність професійних кадрів в органах управління власністю територіальних громад.

Так, наприклад, наша система освіти не має спеціального вищого навчального закладу освіти, які б готували фахівців з питань управління власністю територіальних громад. Однак, в разі відсутності такого закладу це питання може бути вирішеним шляхом навчання таких фахівців на відповідних кафедрах в існуючих навчальних закладах. Враховуючи той момент, що більшість фахівців у цій сфері вже працює, то доцільним було використовувати дистанційну форму навчання в режимі відео конференцій чи інших методів дистанційного навчання із використанням комп'ютерних технологій.

З метою реалізації управлінських функцій залишається не до кінця вирішеним питання взаємодії між органами місцевого самоврядування, а саме: між органами вищого рівня та громадами.

Не менш важливим є запровадження інноваційної моделі управління власністю громад, яка передбачає:

- розвиток основних тенденцій власності громад;
- наявність здійснення управління майном самими територіальними громадами;
- запровадження нових ланок, які базуються на науково-консультативному комплексі (Методичний центр по питаннях управління власністю громад при Верховній Раді України, Інститут управління власністю громад). Власне застосування такої моделі, яка базується на правових принципах надасть можливість якісно забезпечити управління власністю громад та надання ефективних послуг населенню.

Після змін у вітчизняне законодавство територіальним громадам була надана унікальна можливість прийняти безоплатно об'єкти у комунальну власність, ефективно цими об'єктами управляти та розпоряджатись, а не як шляхом викупу у зарубіжних країнах.

Доброю практикою, на мій погляд, було в створення міжобласних і міжрайонних підприємств спільної власності, так як гарним варіантом є зосередження коштів місцевих бюджетів і майна декількох територіальних громад. Яскравим прикладом є таке об'єднання, яке відбулось при реконструкції міст в Івано-Франківській області.

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, запровадження всіх описаних заходів надасть територіальним громадам нові можливості у реалізації їхніх повноважень.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України від 29.04.2021 р. № 180/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1802021-38825> (дата звернення 01.11.2021).

2. Офіційний сайт Львівської обласної державної адміністрації. URL: <https://loda.gov.ua/> (дата звернення 01.11.2021).

Галайко Світлана Євгенівна
*Головний спеціаліст сектору методології та організації роботи з
обслуговування громадян Головного управління
Пенсійного фонду України у Волинській області*

НЕОБХІДНІСТЬ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ

Пенсійний фонд України функціонує за принципом солідарної системи, тобто пенсії одного покоління забезпечує наступне покоління людей. Ця система пенсійного забезпечення перейшла до нас з колишнього СРСР, коли працююче населення відраховувало соціальний податок на утримання пенсіонерів. Однак за радянською статистикою на одного пенсіонера припадало 4-5 працюючих, що було ідеальною обставиною для існування такої системи [1, с.233]. Однак старіння нації, постійна міграція працездатного населення за кордон призвели до того, що нині дохід одного пенсіонера забезпечує трохи більше одного працівника. Крім того, зростаючий рівень інфляції, девальвація національної валюти як результат підвищення вартості товарів народного споживання призводять до необхідності постійного перерахунку і підвищення розміру пенсій для підтримання належного рівня життя пенсіонерів. І все ж таки проведення зазначених перерахунків на сьогодні недостатньо, оскільки переважна більшість людей похилого віку вже перебувають за межею бідності і зубожіння.

Отже, солідарна система, в рамках якої працює ПФУ, вже давно себе вичерпала та вимагає змін, оскільки нинішня його діяльність через нестачу власних коштів призводить до значного навантаження Держбюджету України.

На думку науковців, впродовж останніх років стало очевидним, що в